

РЕЦЕНЗІЯ

**Офіційного рецензента Масика Ігоря Миколайовича, кандидата
сільськогосподарських наук, доцента
дисертації Машенка Олександра Анатолійовича
«УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ГРЕЧКИ В УМОВАХ
ПІВНІЧНО-СХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ»,
що подана на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство
за спеціальністю 201 Агрономія**

1. Актуальність дисертації на тему «Удосконалення технології вирощування гречки в умовах Північно-Східного Лісостепу України», обумовлена її значенням для забезпечення продовольчої безпеки та здорового харчування в Україні та світі. Гречка є важливим джерелом білка, вітамінів та мінералів, таких як магній, залізо та фосфор. Детермінантні та індетермінантні (звичайні) сорти гречки дозволяють отримувати стабільні врожаї, адаптуючись до змін клімату. Правильний вибір строків та способів сівби, а також ефективне використання мінеральних добрив є ключовими факторами для досягнення високих врожаїв та економічної ефективності вирощування гречки.

2. Зв'язок з науковою тематикою. Теоретичні та експериментальні дослідження за темою дисертації є складовою частиною тематичної програми науково-дослідної роботи кафедри агротехнологій та ґрунтознавства «Удосконалення елементів сортової технології вирощування зернових культур в умовах Північно-східного Лісостепу України» (№ 0121U108973), де автор є виконавцем.

3. Наукова новизна і теоретичне значення дисертації. Вперше було проведено дослідження щодо визначення впливу попередників на індетермінантні та детермінантні сорти гречки в умовах Північно-східного Лісостепу України. Оптимізовано строки сівби гречки та норми добрив.

Набуло подальшого розвитку питання адаптивності сорту Ярославна до умов Лісостепу. Обґрунтовано економічну ефективність вирощування гречки за використання певних способів та строків сівби.

4. Практичне значення результатів дисертації. Виробникам сільськогосподарської продукції, що спеціалізуються на вирощуванні гречки, рекомендовано удосконалення технології вирощування, а саме строки та способи сівби, а також економічно доцільні норми добрив. Оптимізація технології дозволяє збільшити урожайність культури, залежно від варіанту приріст може сягати до 0,7 т/га.

5. Головні результати, отримані особисто автором. Здобувач виконав всі експериментальні частини роботи, включаючи польові та лабораторні дослідження. Він систематизував та математично-статистично обробив отримані дані, а також зробив висновки і пропозиції щодо виробництва. Під керівництвом наукового керівника здобувач зібрав основні елементи своєї дисертаційної роботи для захисту.

За результатами досліджень здобувачем було встановлено, що гречка сорту Ярославна детермінантного типу досягнуто максимальної врожайності на рівні удобрення $N_{30}P_{45}K_{45}+N_{15}$, що склала 1,96 т/га. Сорт Слобожанка звичайного морфотипу найвищу врожайність показав на варіанті з розрахунковою дозою добрив ($N_{50}P_{30}K_{70}$), досягнувши 2,11 т/га. У роки з сприятливими гідротермічними умовами врожайність була максимальною: для Ярославни - 2,93 т/га, а для Слобожанки - 3,52 т/га, при застосуванні розрахункової дози добрив ($N_{50}P_{30}K_{70}$). Якісні показники зерна, включаючи натуру та масу 1000 насінин, досягли свого піку при внесенні добрив у розрахункових дозах ($N_{16}P_{16}K_{16} + N_{15}$ та $N_{50}P_{30}K_{70}$).

Здобувачем було встановлено, що при порівнянні ефективності вирощування детермінантного сорту гречки Ярославна та сорту гречки звичайного морфологічного типу Слобожанка останній виявляє вищий потенціал рентабельності у порівнянні з сортом Ярославна. Навіть, найнижчий рівень рентабельності для сорту Слобожанка (74,9%) перевищує

найвищий рівень рентабельності для сорту Ярославна (70,1%). Важливо відзначити, що обидва сорти досягають найвищих рівнів рентабельності при ранньому строку і широкорядному способі сівби.

Варто відмітити, що був проведений аналіз звіту перевірки на плагіат на наявність текстових запозичень (програма UNICHECK). Рецензенти дійшли висновку, що дисертаційна робота Мащенко Олександра Анатолійовича на тему «Удосконалення технології вирощування гречки в умовах Північно-Східного Лісостепу України», є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів плагіату та запозичень згідно постанови КМУ від 12.01.2022 № 44 п. 9. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

6. Кількість наукових публікацій. Результати дисертаційного дослідження опубліковані в 11 наукових працях, зокрема, статей у фахових виданнях України – 3; ті, що входять до міжнародних наукометричних баз (Web of Science) – 1; тез доповідей на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях – 7.

7. Зауваження і побажання до змісту. Незважаючи на те, що дисертація висвітлює важливі положення, висновки та рекомендації щодо виробництва, а також є актуальною, є деякі аспекти, які викликають дискусії та спонукають висловити деякі зауваження та побажання. Вони включають, зокрема таке:

1. У розділі 1 недостатньо висвітлено роль попередника за вирощування гречки.
2. У роботі не вистачає більш детального опису ґрунтових умов, зокрема вологості ґрунту на час сівби та збору урожаю.
3. Бажано було б навести винос поживних елементів живлення з урожаєм гречки та коефіцієнтів їх засвоєння з ґрунту.
4. У дисертаційній роботі зустрічаються поодинокі помилки в оформленні текстової частини та списку використаних літературних джерел.

8. Відповідність дисертації спеціальності та профілю ради:

Дисертаційна робота Мащенко Олександра Анатолійовича «Удосконалення технології вирощування гречки в умовах Північно-Східного

Лісостепу України», яка подана до захисту у спеціалізовану вчену раду на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 201 Агрономія за своїми актуальністю, науково-теоретичним рівнем, основними результатами обґрунтованості, основними положеннями і результатами опублікованими у фахових виданнях, новизна постановки та практичним значення відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та Постанові Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 341 від 21.03.2022. Зміст дисертації відповідає паспорту спеціальності.

Рецензент

к. с.-г. н., доцент

кафедри агротехнологій та

грунтознавства

Ігор МАСИК

Підпис *Масика І*
Засвідчую
Провідний фахівець
Ігор Масик

